

~~Lib B46~~

535

D. Q.

F. G. KRIEGER,
FATORUM ACADEMIAE LUGDUNO-BATAVAE
ANNO 1854—1855
ENARRATIO.

ACCEDIT ORATIO ACADEMICA.

LUGD.-BAT. EX TYPOGRAPHEO J. C. DRABBE.

AUDITORES SPECTATISSIMI EXOPTATISSIMI!

Est hoc more maiorum institutum et diuturno usu sancitum, ut, solemni oratione munere se exuat, quicumque nostrum res academicas per annum moderatus sit et rexit. Atque haec muneris extrema pars haud uno nomine videtur esse quum gravissima tum gratissima, ut qua occasionem nanciscamur non solum de omnibus academicis rebus disserendi, quae nobis publica mentione, laude vel animadversione digna sunt visa, sed etiam de argumento, ex ipsa nostra quam tradimus disciplina desumpto, coram tam illustri corona verba faciendi.

Quod ideo magni arbitror esse momenti, quoniam vix ulla est ars vel disciplina, quin falsae de eius vi et pretio opiniones vulgo obtineant. Nulla autem facile excogitari potest tollendis praeiudicatis opinionibus magis idonea opportunitas, quam quum de arte nostra coram viris iuvenibusque exulto ingenio, at iisdem maximam partem in ea arte hospitibus, est exponendum.

Itaque ego quoque laetus hancce libere et ingenue loquendi occasionem arripueram orationemque composueram, quam ex hoc suggestu pronuntiare animo informaveram.

Sed accidit, quo consilium mutare coactus sum:

Altera enim harum solemniurn orationum est pars, qua Academiae, quae anno recentissimo fuerunt, Fata referri solent. In ea quoque parte elaboraveram, sed succrevit scribenti in dies nova scribendi materies, ita ut opere absoluto probe intelligerem, si unum et alterum proponerem, fore ut benevolentia vestra et patientia abuterer.

Itaque alteram partem, quae propriam complectitur orationem, in praesenti seponere mecum constitui, atque hanc horam solummodo referendis Academiae Fatis, et tristibus et laetis, impendam.

De quibus exponendis animo velim benevolo auribusque attentis me audiat.

Magnopere mihi ipsi gratularer, si laeta mihi tantummodo essent referenda, si sine clade annus praeteractus fuisset. Sed adeo felicibus esse nobis eheu! non contigit. Duos viros celeberrimos quos venerabundi diligebamus, cum dolore desideramus et morte nobis ereptos dolemus. Etenim haud ita multo post celebratum Academiae diem natalem REINWARDTIUM naturae concessisse iussis nobis offertur nuntius; necdum luctu de hac accepta clade deposito SIEGENBEEKIUM audimus supremum diem obiisse.

Est hoc Rectori lege mandatum pium officium, ut munere suo defunctus, antequam Academiae fascis successori tradat, solemni modo collegarum, se Rectore mortuorum, memoriam recolat.

Nec tamen, mihi credite, ut legi obtemperem, de viris egregiis istis, coram vobis, verba me esse facturum. Quos enim non solum haec Academia, sed tota patria nostra luget sibi ereptos, iis ex hoc suggestu par est suprema solvi; neque sufficere intelligitis, Auditores! honorificam nominum mentionem, sed lubentes, persuasum mihi est, me exponentem audietis de eorum vita, fatis factisque.

Itaque primo loco REINWARDTI vitam breviter enarrabo.

CASPARUS GEORGIUS CAROLUS REINWARDT natus est die tertio mensis Iunii anni 1753 Luetringhausae, in ea Borussiae parte qui ducatus Montanus appellatur.

Pater IOHANNES GEORGIUS REINWARDT mercaturam exercebat eaque erat humanitate et ingenio, ut ipse filii educationis partem posset suscipere, dum simul Lennepii gymnasium frequentaret; patre mortuo, avunculi (cui Melchioris Goldenbergii nomen erat) venit in tutelam, egregieque ille bonae spei adolescenti educando et magis magisque erudiendo consuluit.

Anno aetatis decimo quarto REINWARDTIUS fratris exemplum secutus, qui iam primum Amstelodamum se contulerat ut pharmaciae studeret, eodemque profectus in pharmaceutae disciplinam venit: nec minore studio quo

pharmaciae, chemiae, botaniae et historiae naturali operam navavit, auctore atque adiutore fratre, quem studiorum ducem habuit felicissimum. Latinae quoque linguae studio, quam postea tam egregie callebat, tunc temporis animum applicasse videtur.

Hoc sibi tamen non propositum REINWARDTIUS habebat, ut vitam in pharmaceuticis studiis perageret adeoque ea per excellentiam coleret; sed medicinae operam dare constituerat eratque in eo ut Goettingam se conferret, ubi academica uti institutione decreverat, quum, egregia eius scientia disciplinarum naturalium in patria nostra perspecta, anno 1800 SCHACHTIO mortuo in vacuam Academiae Hardervicensis cathedram vocaretur, dum iam ante honoris causa philosophiae, medicinaeque doctor esset renunciatus. Die decimo mensis Iunii anni 1801 REINWARDTIUS munus obiit oratione: „de ardore quo Historiae naturalis et imprimis Botanices cultores in sua studia feruntur.”

In ea oratione, quae summo iure stili et linguae exemplar habetur, quae REINWARDTIUS summum naturae explorandae et cognoscendae ardorem, quo ferebatur, egregie ostendit, vividissimis coloribus officia eius, qui naturae mysteria atque arcana penitus perscrutari sibi proponit, depinguntur, idque maxime nititur demonstrare: necesse esse ut illae indagations non una orbis terrarum regione finiantur, sed quam latissime extendantur.

„Naturae templum, ait, universus qua late patet terrarum orbis est; hunc adire oportet, hunc pervagari, in eo peregrinandum est naturae scrutatoribus, si nosse velint quid natura faciat aut ferat.”

An eo iam tempore ardebat studio — verba sunt unius ex defuncti amicis — explorandae naturae maiestatis in ipsis regionibus tropicis — praesentiebatur provinciam, quam aliquot annis post esset suscepturus?

Multifaria erat materia, in qua REINWARDTIO Hardervici erat elaborandum; non solum botaniae sed etiam chemiae et historiae naturalis ei obtigit docendarum provincia; omnia, quae chemiae et botaniae docendis explicandisque pesserent inservire, pessime erant habita, dum, durante et aggravante antecessoris morbo, Hortus botanicus et Laboratorium tantopere erant neglecta, ut de novo fere essent instruenda. Quod tamen summo cum studio brevi perfecit, ita ut academica institutio pro temporum ratione procederet. Crevit deinde magis magisque, eaque varie, illa studiorum

materies, quum variis in singulis provinciis, agriculturae et medicinae publice constitutis sodalitiis, socius adscriberetur.

Anno 1803 Rectoris magnifici in Academia Hardervicensi munere solemni defunctus est oratione „de praestantia chemiae recentioris in naturae et artis phaenomenis explicandis.”

Anno 1808 REINWARDTIO, a munere academico avvocato, alia provincia demendata est; etenim praefectus est a Ludovico Rege hortis zoölogis et botanicis regiis, tum Haarlemi instructis.

Eodem anno alio honore auctus est, quum primae classis Instituti Neerlandici Regii sociis adscisceretur.

Hollandia in formam provinciae gallicae redacta, REINWARDTIUS in iis fuit, quibus munus ademptum; cuius iacturae vero mox praeclaram accepit indemnitate, quum in Athenaeo illustri Amstelodamensi professor chemiae et pharmaciae extraordinarius, historiae vero naturalis ordinarius crearetur, idque munus die quinto mensis Novembris 1810 auspicatus est, oratione habita „de chemiae et historiae naturalis studiis recte instituendis.”

Hac in oratione perversam, quam in excolendis disciplinis naturalibus non raro sequi solebant rationem, demonstrat, in ipsa scientia neque auctoritate neque consuetudine abutendum esse, normamque proponit ad quam inquisitio naturae sit dirigenda, ut ex ea uberrimi fructus percipi possint.

Amstelodami quoque provinciam sibi delatam sedulo obiit, agriculturae, fabricarum, medicinae, pharmaciae, temporibus atque rationibus perpensis ac perspectis quantumque potuit promotis. Unus fuit ex iis qui tum diarium medicum edebant; certamine literario cum a societate Teyleriana tum a Neerlandica, quae dicitur Haarlemi, proposito, programmatis ille pro parte et auctor diligens et strenuus iudex exstitit.

Imperio Napoleontico extincto, quum provinciae transmarinae in nostram ditionem redirent (anno 1815), mandatum est REINWARDTIO ut in Javam insulam se conferret, ubi iis, quae ad agriculturam, artes doctrinasque pertinerent, pro virili parte prospiceret. Neque haec detrectanda esse REINWARDTIUS existimavit, ad munera quam maximi momenti a Republica vocabatur, quibus non aptior ullus facile inveniretur; insuper illud vitae curriculum, pro quo saepius sincera vota conceperat, illi quam maxime ardebat: naturam enim perscrutari iussus est in iis regionibus, in quibus

quam uberrima et pulcherrima invenitur; ideo nullus dubitavit, provinciam oblatam obiit.

Varia atque diversa fuerunt officia, quibus illi in Java insula fungendum erat. Illi enim, solique cura tam instituendi quam dirigendi res quam maxime natura diversas, delata erat: institutionis publicae, agriculturae, medicinae, ceterorum. Adiit haec omnia forti, strenuoque animo REINWARDTIUS, prudentique consilio, ingenii praestantiae atque indefessae eius industriae patria debuit, quod omnia haecce, cum totius regionis salute tam arcte cohaerentia, ad certam rationem normamque instituerentur. Neque tamen naturae studia ab eo quovis modo neglecta esse, quum tot tantisque rebus destineretur, satis indicant excursions in interiores insulae Javae partes atque Moluccas; indicat illa rerum ab ipso collectarum copia, quarum eheu! magna pars naufragio perierunt, dum in patriam transmitterentur.

Agnoverunt qui tunc Reipublicae praeerant maxima illa REINWARDTII merita, eoque equite facto, summo iure dicendum est, viro digniori eiusmodi honorem raro fuisse tributum. Per aliquot deinde annos REINWARDTIUS in insula Java in iisdem occupationibus versatus fuerat, quum aliis denuo, iisque penitus diversis destineretur. BRUGMANSIO enim anno 1819 mortuo, iam statim omnes, qui de tali negotio suffragiis ferendis erant pares, in eo consentiebant, REINWARDTIO digniorem qui eo succederet non inveniri, quae sententia quum magis magisque confirmaretur, REINWARDTIO in Indiis orientalibus adhuc degenti, docendi provincia in nostra Academia est oblata; neque hanc quasi omnium bonorum vocem sequi recusavit rediitque in patriam. Die tertio mensis Maii anni 1823 solemniter munus auspicatus, orationem habuit „de augmentis quae Historia naturalis ex Indiae investigatione accepit”.

In eius orationis exordio, quae in magna habita est frequentia, hoc maxime se laetari est professus, quod post tot annorum absentiam in caram patriam reverti sibi licuisset, dulces revisere amicos, quodque tot amicitiae existimationisque testimoniis ac documentis acceptis, docendi quoque in Academia Lugduno-Batava munus sibi contigisset. Lugdunum iam post varios casus, post tot discrimina rerum, tamquam in certum portum fidamque stationem appulerat, ubi reliquam aetatem perageret.

Domesticae vitae annus sequens fuit memorabilis, quippe quo uxorem duxerit, viduam viri amplissimi CALKÖEN, e gente IJsseldykiana.

Per 25 annos in dilectis sibi studiis excolendis eorumque fructibus cum studiosa iuventute communicandis versatus, eum se REINWARDTIUS praestitit, qualem fore iam ante cives eius iudicaverant; nec quidquam magis sibi cordi esse ostendebat, quam ut cives academicos ad eandem studiorum alacritatem excitaret, qua ipse fervebat.

Hoc autem potissimum loco oboritur quaestio, iam vivo REINWARDTIO agitata, qui fiat, ut ipse de Indiarum Orientalium historia naturali nihil publici iuris fecerit? Si nobiscum reputamus quid REINWARDTIO publice iuris facere potuisset, quum per sex annos in Java insula moratus esset, ubi diversas et quam maxime frugiferas disquisitiones instituerat, et quantopere rerum naturalium scientiam augere atque promovere valuisset, si memoriae proderet harum inquisitionum fructus statuisset, ab ipso haec esse praetermissa profecto est quod vehementer doleamus. Quicumque vero altum illud silentium inertiae cuidam tribueret, eo ipso profiteri videretur se, et summi laboriosique viri ingenium ignorare et ea praecipue omnia, quibus de Academia nostra deque litteris universis egregie est meritus.

Solvitur autem illa quaestio, ubi REINWARDTIUM nobis multifariis maximisque negotiis occupatum animo proponimus, quibus impediabatur quominus continenter et sedulo congestam illam materiem disponderet.

Anno 1833 festo illo, quem et hodie celebramus, die ex hoc amplissimo dicendi loco orationem habuit „de Geologiae ortu et progressu” quae haud minus ac superiores, quas habuit orationes, denuo documentum prae-buit, quantopere in lingua qua utebatur regnaret, quamque perspecta haberet atque cognita quaecumque ad naturae studium ac disciplinam pertinent.

Aderat denique tempus, quo honorificum debitumque sibi otium ex laboriosissima vita REINWARDTIUS nancisceretur et mense Iulio anni 1845 rude donatus est.

Ad senectutem provento REINWARDTIO hoc sine dubio gratum iucundumque debuit accidere, quod, adproperante die, quo quinquaginta annis ante munus academicum obierat, amici fautoresque statuissent ei insigne

aestimationis dare documentum. Vir Cl. KIST eo tempore Rector Magnificus cum nonnullis REINWARDTHII amicis consilium ceperat ut nummo, hacce opportunitate cudendo, egregiis REINWARDTHII meritis perenne quasi monumentum erigeretur. Non pauci erant, quibus illud consilium mirifice arridebat, quod brevi post patratum est. Academiae Rector Magnificus omnium nomine, qui tam pulchrae rei participes fieri cupiverant, seni venerabili nummum tradidit, festum diem ex animi sententia gratulatus. Ad quae REINWARDTHIUS animo vehementer permoto respondit paucis verbis, sed quae ex intimo prodierant pectore.

REINWARDTHIUS usque eo bona valetudine fuerat fructus; licet pedibus laboraret, tamen inde intra domus vel cubiculi claustra se contineri non est passus, sed unoquoque fere anno aut patriae loca amoeniora perlustravit, aut peregre est profectus. Sed sensim sensimque vires corporis deficere coeperunt, nec tamen diminuta est animi hilaritas ingeniique robur, quae laetabundus admirabatur cuicumque visere senem viridem et cum eo colloqui contigit. Atque servavit illam animi vim et serenitatem usque ad ipsum vitae finem. Suis nobisque die sexto mensis Martis anni 1854 ereptus est. Quo die elatus est, affinium amicorumque magnus numerus secuti sunt, extrema pia dilecto viro persoluturi; coram quibus verba fecit Vir Cl. I. VAN DER HOËVEN, quale omnium esset tam cari capitis quantumque desiderium, animo graviter affecto, interpretatus. Die decimo tertio mensis Martii Vir Cl. DE VRIESE coram Academiae nostrae alumnis memoriam REINWARDTHII, brevi habita oratione, recoluit; quum REINWARDTHII vitam moresque depingeret, et merita grato animo referret et praedicaret, illustri hoc exemplo demonstrari iuvenes docuit, quomodo vera gloria sit appetenda, quibus artibus vera gloria et sempiterna pariat. Quae Viri Clarissimi allocutio post aliquot dies typis est expressa.

Nec defuit qui in Academia regia Amstelodamensi de REINWARDTHII meritis solemni modo verba faceret. Concione habita die undetricesimo mensis Aprilis Vir Cl. VROLIK, qui Academiae est ab actis, orationem habuit in defuncti honorem, qua eius vitam breviter adumbravit. Quae Actis Academiae est inserta.

Praeterea unus ex affinibus REINWARDTHII mense Maio publici iuris fecit brevem defuncti vitae narrationem.

REINWARDTIUS et eximia erat doctrina et animo probo, integro et candido. Quidquid erat, non ita educatus erat et institutus, sed natura factus acri studio et indefessa industria. Erat e raris istius exempli viris, qui, omni extrinsecus petito studiorum adiumento fere destituti, ipsi viam sibi muniunt, qua itur ad veram doctrinam. Vidistis, Auditores! quomodo, numquam non studendo, nitendo, properando ex humili satis conditione ad summos pervenerit honores nobilemque acriter certando palmam reportaverit. Iam mature intellexerat in naturae indagandis moribus vitae stationem sibi esse ponendam; nullo vitae momento huic defuit quod summum censebat esse officium, et singulari prorsus amore, quin ardore, in naturae studium rapiebatur.

Illam vero, qua excellebat, intimam cum natura familiaritatem non legendo solum contraxerat, quod alii scripserant, ipse servaverat de natura, ipse naturae vires perscrutatus, naturae phaenomena meditabundus erat contemplatus.

Itaque quod praeae et beatiori mortalium genti contigisse suavissimis fabellis poëtae cecinerunt — sciebat et intelligebat naturae sermonem, quam consulebat, quotiescumque in rem obscuriorem inquirebat, intelligebatque eius tamquam tacentis responsum. Acriter animum in singula naturae phaenomena rite pernosceda intendebat; sed eo non acquiescebat, id agi arbitratus, ut pateret quo vinculo singula illa inter se iuncta essent et qua lege regerentur. Quo studio ductus naturae mores et vires dum acribus cernebat acutisque oculis, in eius arcana et quasi intimam penetravit officinam.

Sed REINWARDTIO non solum natura vasta erat arena, in qua ingenium quis exerceret, viresque et dexteritatem ostenderet; natura nos doceri arbitrabatur, quomodo vita rite et pie esset instituenda, eademque nos duci ad veram, sinceram et ardentem Dei venerationem!

„Quicumque, ait, naturae contemplandae desiderio, idem et vero „cultu et admiratione rapitur. Dei verus atque sincerus cultus, quid ad „eum rectius ducat, quam haec ipsa totius naturae parentis et opificis „admirabilia opera? Imo vero, pergit, ego in eâ sententiâ semper fui „maximum quoddam momentum esse in naturae studiis ad exercitandum „et confirmandum illum animi affectum, quo ad quodcumque humanitatis,

„honestatis, probitatis et cuiuscunque virtutis officium exsequendum
„animi excitentur.”

Quae qui senserat et locutus erat, quis praeclarum egregiumque illum fuisse virum dubitare poterit? Atque fuisse illum virum nullo nomine non praestantissimum universa eius vita est documento. Quicumque eum noverant, uno ore praedicant viri probitatem, integritatem, sinceritatem, candorem; fidem datam numquam labefactari neque animum abalienari ab amicis, quos quidem eo nomine dignos censebat, passus est; mitis aliorum, sui ipsius iudex erat severissimus; modesto animo et ingenuo venerationis ac gloriae meritis partae documenta excipiebat, undique in eum collata; neque suorum meritorum suaeque doctrinae iactor, neque alienae laudis detrectator et spreto; officiosissimus erga unumquemque et de exquisitae doctrinae inexhaustis copiis unicuique largiter tribuens.

Quem ingentem doctrinam ingenio complecti, quem multa vidisse et observasse sciebant, cuiusque indolem noverant suorum prodigum neque numerantem, quod benigna manu dispensabat, quid mirum, ad eum tamquam ad oraculum multos consultum esse profectos, magnamque vitae illius partem eo consumptam esse, ut aliis operam ferret.

Iam vero perpensis, quae de REINWARDTIO dixi, quis negabit illius vitam posse esse documento, quomodo vera gloria appeti debeat. Iacturam in eo fecit Academia Leidensis, qua maiorem non vidistis, Auditores! nec facile videbitis, plane ut, si cuius umquam magni viri amissi, huius utique luctus ac desiderium publicum sit mansurum, dum verae doctrinae sensus veraeque virtutis admiratio vigeat. Sit ei terra levis!

Ad SIEGENBEEKII vitae enarrationem transeo. MATTHIAS SIEGENBEEK natus est Amstelodami die vicerimo tertio mensis Iunii anni 1774. Iam mature apparuit puerum felicitis atque fecundi esse ingenii. Itaque Theologiae studio a parentibus destinatus undecim annos natus in Gymnasii disciplinam est traditus, quod tum Amstelodami regente viro celeberrimo RICHELIEU VAN OMMEREN florebat. Ex cuius egregii viri institutione uberrimos fructus SIEGENBEEKIUM percepisse, insigni documento est Carmen Elegiacum latinum inscriptum: *ultima Iacobae Bavariae mortis proximae verba*, quod a se compositum coram frequenti coetu recitavit, Gymnasio illi quum valediceret. Deinde in Athenaei illustris Amstelodamensis civium numerum relatus,

WYTTENBACHII usus est non solum institutione, sed etiam familiaritate: optimae enim spei iuvenis a WYTTENBACHIO non solum, sed etiam a Viro Clarissimo HIERONYMO DE BOSCH dignus est habitus, quem amicorum numero adscriberent.

Hisce ducibus solidioris doctrinae firmis iactis fundamentis in seminario Teleiobaptistarum, quod in eadem urbe floret, theologiae operam dare coepit, eo omnium virium intentione pergere conatus, ut idoneus aliquando verbi divini interpres evaderet.

In studiis theologicis quum virorum Clarissimorum, HESSELINK, KONYNENBURG et VAN HEMERT egregia institutione mirifice adiuvaretur, tum hoc ei felicissimum exoptatissimumque exstitit, quod firmo amicitiae (ex eodem literarum elegantiorum amore ingeniorumque pulcri bonique sensu imbutorum affinitate quadam natae) vinculo coniungebatur cum viris, quorum egregia de litteris patriis merita patria grato animo recolit, quique suo quisque loco celeberrimi sunt facti, KEMPERUM dico, DAVIDEM IACOBUM VAN LENNEP, IANUM TEN BRINK, fratres DE VRIES. Illos nominasse sufficit, ut manifestum fiat quid SIEGENBEEKIUS e talium virorum familiaritate fructuum perceperit.

Atque cum SIEGENBEEKIUS, quo tempore Amstelodami studiorum fecerat tirocinia, se praestiterat, ut multorum oculos in se converteret, qui et universam adolescentis vitam mirifice probabant, et admirabantur morum elegantiam, eloquentiam et singularem qua iam tum excellebat linguae Neerlandicae scientiam. Quae singula quum verbi divini futuro interpreti summae sint laudi egregioque ornamento, nihil est quod miremur SIEGENBEEKII nomen brevi ita inclaruisset, ut haud ita multo post studia rite absoluta Doccumam arcessitus sit verbi Divini in Teleiobaptistarum Ecclesia minister; qua in statione per duos annos mansit; — viri enim in dies aucta fama et existimatione, ad altiora evocatus et in arenam descendere iussus est, in qua perpauci adhuc gladiatores roboris sui atque prudentiae pericula fecerant. Etenim jam diu erat ex quo doctiores omnes intellexerant desiderari in Academia Leidensi doctorem, qui iuvenibus eloquentiae Neerlandicae praecepta traderet, qui Batavos, quibus Latine scribentibus primae facile deferrentur, doceret patrio sermone concinne eleganterque et scribere et loqui. Indefessa Viri Amplissimi LAURENTII VAN

SANTEN, unius tum ex Academiae Curatoribus, industria et vigilantia effectum est, ut nova ista in Academia nostra tandem aliquando extrueretur cathedra; eiusdem LAURENTII VAN SANTEN opera factum est, ut SIEGENBEEKIO novum et honorificum, sed idem difficillimum munus offerretur. Quod, quamquam incepti gravitate et momento penitus perspectis, non detrectandum esse arbitratus die vicesimo tertio mensis Septembris anni 1797 auspicatus est, habita solemnī oratione *de eloquentiae Neerlandicae publicae institutione*.

Iam igitur latus SIEGENBEEKIO patebat campus in quo vires et ingenium exerceret; totum enim iis studiis se dare poterat quae unice diligebat, pulchrae a natura acceptae indolis excolendae opportunitatem nactus gratissimam. Neque vanam patriarum litterarum fautores de eo concepisse spem, fore ut eius opera Linguae Neerlandicae studium promoveretur et iuventus litterarum Neerlandicarum amore imbueretur, iam statim adeo factum est manifestum, ut Academiae Curatores, duobus annis post initum munus, SIEGENBEEKIUM professorem ordinarium renuntiarent earum litterarum, quibus excolendis et commendandis tam insignem operam navasset. Quod munus solemnī modo auspicatus orationem habuit academicam *de PETRO HOOPTIO CORNELII FILIO, poëta et rerum scriptore*.

Anno 1802 accidit quo SIEGENBEEKIO opportunitas est oblata demonstrandi, latine dicentem non minus eloquentia se pollere quam Batavo sermone concionantem. Post diuturnum enim belli strepitum turbasque et tempestates, quae universam Europam praecipitem dederant, inter Franco-Gallos et Anglos convenerat de pace faciendā, quae finem faceret discordiae, quae et nostrae patriae quietem, quam desiderabant omnes et avebant, tandem aliquando restitueret. Itaque quod et antea fieri erat solitum, quotiescumque acciderat quod patriae iudicabant fausti esse augurii, decreverunt Curatores ut solemnī oratione laetus ille allatus nuntius celebraretur. Cuius habendae orationis provincia SIEGENBEEKIO est tributa.

Honorifico mandato ille est defunctus, habita oratione *de pace Ambianensi*, quam quum omnes ut bene eleganterque dicendi exemplar admirarentur, tum vanum fuisse patuit eorum metum, qui veriti erant ne patriis excultis litteris a classicarum litterarum studio abalienaremur et philologiae Graecae et Romanae suus honor et cultus adimeretur. Curatoribus vero, quorum auctoritate SIEGENBEEKIUS verba fecerat, oratio illa

adeo placuerat, ut rem bene gestam ei gratulaturi gratumque animum testificaturi, annuo salario, professoribus offerri solito, aliquantum adderent.

Anno 1811 SIEGENBEEKIUS recentiorum litterarum historiae professor nominatus atque eodem fere tempore una cum WYTTENBACHIO Artium Liberalium Magister et Philosophiae Doctor honoris causa creatus est.

Academia instaurata eidem docendae historiae patriae munus est demandatum.

Anno 1825, quum ducentesimus quinquagesimus ageretur annus ex quo haec Leidensis Academia esset condita, SIEGENBEEKIUS, certantibus omnibus, ut diem quam maxime redderent festum et solemnem, symbolum non detrectavit, sed ad augendum diei splendorem contulit, composito carmine lyrico latino. Atque hoc eodem fuit die, quo primum viri clarissimi mentem subiit cogitatio de scribenda Academiae Leidensis historia. Rem operosam sane et variis difficultatibus implicitam ita brevi tempore absolvit, ut accuratum studium summamque et religiosam perscrutandis rebus temporibusque obscuris impensam operam omnes admirabundi praedicaverint. Nostis opus, Auditores! neque cuiquam probe ignotum est, cui Academiae nostrae salus curae est.

Anno 1842 rude donatus est, nec tamen studiosae iuventuti, quoad vires sinerent, prodesse desiit. Quantum in eo superstes esset animi robur, quantopere ingenii facultates senectuti non essent fractae, luculento ostendit exemplo, quum, quinquennio post, quo die quinquaginta ante annis professoris munus inierat solemnem habuit Orationem *de incrementis quae annis quinquaginta proxime elapsis studium cepit litterarium Neerlandicum*. Clara et distincta voce recitavit quae accurate cogitata et eleganter erant enucleata. Progressus, quos inde ex superioris saeculi fine linguae et litterarum non minus quam historiae et antiquitatum patriarum studium fecisset, eadem adumbravit eloquentia et suavitate, qua inde ab adolescentia inclaruerat. Festo hoc die undique seni venerabili amoris existimationisque luculenta oblata sunt documenta, in quibus primo loco recensendus est nummus aureus, a Rege Guilielmo secundo viro de patriis litteris optime merito transmissus. Augustissimi Regis Guilielmi primi iussu, qui artes litterasque singulari favore prosequabatur, iam antea Leonis Neerlandici equitibus fuerat adscriptus.

SIEGENBEEKII vitae Academicæ curriculo breviter exposito, quum memoranda mihi sint egregia eius erga linguam, litterasque patrias merita, vereor ne, inops factus abundantia, parum idoneus tantæ virtutis præco existam. In breve enim elogium contrahenda mihi sunt quæ eius sunt ambitus, eius momenti et gravitatis ut tota oratione vix satis extolli et prædicari queant. Recordati vero id unum iam mihi agi, ut defuncti collegæ memoriâ modo solemni, coram hoc amplissimo coetu, recolam, eumque me esse a quo SIEGENBEEKII doctrinæ et meritorum expositio omnino exspectari nequeat, munere meo recte mecum censebitis me esse functum, si breviter indicavero, quibus potissimum artibus tantam SIEGENBEEKIUS apud nostrates gloriâ sit nactus.

Ordine vero SIEGENBEEKII de patrio sermone litterisque Neerlandicis merita prædicaturo vix dubium esse potest, quin ab iis mihi sit incipiendum viri clarissimi studiis, quibus pessime habitam vernaculæ linguæ orthographiam correxit, quin deletam omnino, et cuiusvis arbitrio et libidini permissam instauravit atque certis normis cohibuit. Nemini vestrum probe nescitur, quantopere sæculi superioris fine, scribentium ignorantia et fatuitate, sermonis patrii orthographia fuerit pessumdata et inquinata. Nil amplius supererat, quod tamquam certum et exploratum omnes sequerentur atque verendum erat, ne ad extremam deveniremus barbariem, nisi existeret qui in tanta confusione orthographiæ vernaculæ regulas disponderet et certis legibus adstringeret; quod munus perquam difficile et eius generis, ut multi de prospero rei eventu iam statim desperarent, SIEGENBEEKIO oblatum. In ea re qualem se præstiterit, quantopere splendidissimam reportaverit vitoriam et de difficillimo, quocum conflictabatur argumento, et de iis, qui rem omnino fieri non posse clamaverant, nemini nostrum ignoratur. Vix suam de orthographia Neerlandica diatriben publici iuris fecerat, quum in licentiæ locum leges, accurato indicio definitæ, substituerentur et confusio lucido cederet ordini. Cuius operis præstantiæ id luculentissimum est testimonium, quod, quæ ille iccerat orthographiæ fundamenta, iisdem hodieque grammaticæ Neerlandicæ ædificium est superstructum. Fuere quidem qui evertere conabantur quod sollerti cura ille condiderat; sed quod propria sua laude commendabatur, id corrigi quidem potuit in singulis, augeri et suppleri, at universam si spectes

artem, nondum excogitatum est alterum systema, quo irrita facta sit opera, quam in gravissima re posuerat vir in paucis strenuus et laboriosus.

Praeclaram vidimus et duraturam SIEGENBEEKII, orthographiae Neerlandicae instauratoris, esse laudem. Nec tamen in constituendae linguae forma et tamquam resarcienda veste acquievit, sed in intimam eius officinam pervenisse eiusque indolem se penitus perspexisse multis probavit scriptis, quorum duplex imprimis erat finis. Ut enim demonstraret praestantiam, elegantiam, ubertatem sermonis nostri, qui et poëtis et prosae scriptoribus egregiam praeberet materiem, qua expriment quid sensissent et cogitassent, ita eiusdem integritatem et castitatem vindicavit ab eorum conaminibus, qui barbaris vocibus et alienigenis dulcem maiorum sermonem inquinare et adulterare nitebantur.

Qui tam accurate linguam noverat linguaeque historiam, eum par est litterarum historiam haud minus habuisse in numerato. Compluribus sane SIEGENBEEKIUS demonstravit doctissimis libris in hac quoque parte regnare se et habitare, quum componeret *litterarum patriarum synopsis historicam*, quum indefessa industria eorum adesset conaminibus, qui antiquiora sermonis Neerlandici monumenta ab oblivione vindicabant, quum primus talium rerum studiosis ad recte cognoscendam saeculi decimi septimi litterarum historiam viam muniret, quum ad intimae linguae notitiae, summae ingenii elegantiae, propriaeque eloquentiae faciem VONDELII, CATSII aliorumque multorum poëtarum carmina illustraret et explicaret.

Ad duplex supra vidimus eum, Academia instaurata, munus fuisse vocatum, scilicet ut et litteras patrias et patriae historiam studiosam iuventutem doceret. Alteri officii parti quantopere par fuerit modo vidimus; sed vix minus in historia tradenda eius fuit laus. Adsunt enim rerum testimonia uberrima, eas quoque ingenii dotes, sine quibus nemo potest esse rerum scriptor, a benigna natura ei fuisse largiter impertitas. Ite, Auditores! admiramini viri ingenium atque sollertiam, sive legitis historiam Neerlandicam quam scripsit inde ab initio Dynastiae Burgundicae, sive evolvitis librum quo civium armatorum res gestas describit, sive quaecumque ferax eius et felix ingenium enixum est suo quodque loco et pretiosum et elegans. Legite disertum WAGENAARII elogium, ut videatis verum esse quod de SIEGENBEEKIO historico tulimus iudicium, legite IACOBÆ BAVA-

RAE defensionem, quam ab atrocibus in eam coniectis criminibus et conviciis purgavit, legite quam tam vividis coloribus depinxit OLDENBARNEVELDII causam, ut ipsi quaestioni institutae interesse nobis videamur, legite quae de LEICESTRIO disputavit vel quibus GUILIELMI PRIMI, IANI DE WITT vel SLINGELANDTII laudes praedicat et merita recenset; nusquam accuratum studium, nusquam veram e pectore notam et profluentem eloquentiam desiderabitis, et iudicabitis historiae patriae studium illius opera vix minus fuisse promotum quam linguae litterarumque Neerlandicarum culturam.

Considerantibus quam religiose munere academico SIEGENBEEKIUS fuerit functus, vix credibile videtur tantum ei otii fuisse reliquum, ut variis in patria nostra, litterarum promovendarum gratia conditis, sodalitiis aliquantum virium et pretiosi temporis dedicare posset. Tamen illorum inter sodales nemo fuit umquam illo diligentior quique plus contulerit ad eorum augendum florem; in his sodalitium tuendis et excolendis litteris patriis, Lugduni Batavorum institutum, cuius per 20 annos acta curavit, per 25 praesidium gessit, illi maximam partem debet quod tam laete effloruerit, quod tam salutiferam exercuerit vim in excitandum litterarum patriarum studium et amorem.

Scripta perlustrantes, ab hoc sodalitio promulgata, permulta invenietis ab illius manu profecta, in quibus primum sibi vindicant locum defunctorum sodalium ab eo composita Elogia. Neerlandicae quoque, quae dicitur, Haarlemi florentis societatis per quinquaginta annos e gravissimis fuit sodalibus. Ab utroque sodalitio, multorum magnorumque meritorum gratia, nummo aureo est donatus.

Ad civium civitatisque recte procurandam salutem summi esse momenti, ut scholae, in quibus pueri prima litterarum elementa discunt, rite sint institutae, quum SIEGENBEEKIUM fugere non posset, his quoque corrigendis et ad certam normam redigendis per longam annorum seriem summa cum diligentia consuluit, quare bonorum omnium suffragiis optime de patria est meritus.

SIEGENBEEKIUM iuvenem vidimus id potissimum habuisse in propositis, ut idoneus fieret verbi divini minister, neque, quum mutata vitae causa ad alia studia transisset, munus studiose olim appetitum deserendum esse ratus, per 25 annos coram Teleiobaptistarum ecclesia in hac urbe oracula divina docte et eleganter exposuit.

Sed has omnes, de quibus egi, laudes una eaque insigni laude SIEGENBEEKIUS cumulavit. Erat enim is, in quo vasta et multiplex doctrina, ingenium sagax et ferax coniunctum erat cum animi candore, integritate et nobilitate. Summo litterarum amore imbutus, his promovendis, popularium animis expoliendis, discipulorumque ingeniis eodem, quo ipse flagrabat, litterarum amore incendendis totam vitam dedicavit. Quodcumque munus eius curae fuit mandatum, recte curavit et religiosa fide administravit. Erat assiduae diligentiae, indefessae industriae, tenacis constantiae exemplar. Animus illi erat candidus, modestus, a simulatione fucoque alienus; benignitate erat singulari, comitate et liberalitate, officiosus erga quemcumque et multorum studia sua doctrina sustentans; aequo et tranquillo animo iniurias ferebat sibi illatas et auctoribus ignoscebat. Sincero amore homines omnes amplectebatur et prosequebatur, verbi divini non tantum dignissimus interpret, sed etiam Divini Praeceptoris fidelis in paucis et pius discipulus.

Viribus corporis sensim sensimque deficientibus die 26 mensis Novembris, suis, Academiae Patriaeque ereptus est.

Postridie eius diei quo mortuus est, collega noster carissimus, Vir Cl. DE VRIES coram discipulis suis verba fecit de defuncto praeceptore et amico; qua oratione amorem, venerationemque spirante exposuit, quantam in illo nostra Academia iacturam fecerit.

Quam viri eximii iacturam iusto dolore recolentes grato animo recordemur, quot et quanta beneficia in totius patriae emolumentum SIEGENBEEKIO accepta referamus.

Pio officio defunctus, atque eorum coram vobis repetita memoria et vita perlustrata, quorum mortem ut praesentem dolere numquam desinimus, ad alia licet transire gratiora et laetiora.

Et primum quidem hoc omnium laetissimum nobis accidit, Illustrissimi huius Academiae Curatores! quod omnes estis superstites et valentes, praesertim quum haud diu sit, ex quo graviter nobis animus est commotus quum nuntium acceperimus de uno vestrum cum ipsa morte graviter conflictante.

Ad bonam valetudinem feliciter rediisse Illustrissimum VAN EWYCK toto animo laetamur. Faxit Deus optimus maximus ut gravissimis muneribus, ad quae vocatus est, diu fungi illi eveniat; ut per longam annorum seriem Academiae nostrae commodis prospicere maneat columnen et praesidium. Vos omnes, Viri Illustrissimi! confidenter, quicumque in hac Academia artium litterarumque sumus doctores, intuemur vobisque nitimur, quotiescumque vota facimus de Academiae augendo flore et iuribus vindicandis.

Collegarum deinde frequenti perlustrato coetu, quum omnium, qui superiore anno huic celebrando diei huc convenerant, nullum desidero, alterum hoc est quod vehimenter laeto pioque animo mihi et vobis gratulor. At imprimis vobis gratulor, Viri Clarissimi TYDEMAN et VAN HENGEL, quos hic adesse, senectutis iniuriam nec corpore nec ingenio animoque perperesos, nemo adest, certe scio, quin sincere mecum gaudeat. Per multos annos uterque Academiae augendo splendori vitam dicastis, atque uberri-mos operis vestri atque diuturni laboris laetissimos fructus percipere licuit. Iam vero otio optime merito vobis concesso, otiosis esse vobis non licere censuistis, sed multorum studia consiliis vestris adiuvere pergitis. Diu adhuc superstes nobis esto consilium vestrum et ratio, auctoritas et sententia, diu vestro exemplo iuvenibus fortiter ac strenue nitentibus viam monstrate, qua et proprium excolere ingenium, et civium possint illustrare animos.

Et nostrum VAN DER BOON MESCH, virum clarissimum, optimis omnibus prosequimur, qui reminiscendo festum illum diem recognovit, quo ante hos 25 annos chemiam publica auctoritate tradere coepit; qui dies illi laetissimus accidit, quod collegae, discipuli et familiares insignibus illi probarunt amicitiae et existimationis documentis sibi eum diem vix minus esse festum, gratum et iucundum quam illi ipsi. Diu illum servet Summum Numen, arti quam excolit, amicis, discipulis, patriae.

Tibi quoque, Cl. RYKE, est quod anno praeterlapso ex animo gratulemur, quippe quo, auctis honoribus tuis, ab extraordinario factus es physices professor ordinarius. Itaque grati agnoverunt, qui Academiae nostrae rebus praesunt, viri illustrissimi, quod nobis, qui te novimus et diligimus, iamdiu erat persuasum, egregiam esse, qua physicen tu iuvenes doceas, rationem. Perge, Vir. Clarissime de iis et de Academia nostra, ut facis, bene mereri!

Nihil iam fere mihi restat, nisi ut indicem in quonam statu varia instituta academica versentur.

Atque Bibliothecam academicam, Hortum botanicum variaque praeterea suppellectilis academicae receptacula et officinas in optimo versari statu atque subsidiis satis abundeque sustentata esse, ipse testis sum oculatus.

At non omnia in Academia nostra nitere idem expertus scio. Minus enim quam par est prospectum est ut aedificia, in quibus suppellex academiae asservatur, satis sint ampla, ut et materiei rite disponendae sufficiant, et Academicam iuventutem in iis docendam capere possint.

In his omnium maxime mutatam emendatamque conditionem clamat aedificium, quod Bibliothecae Academicae voluminibus tributum est, domicilium eheu! tenue et angustum, adeo ut non tantum librorum molem ibi asservatorum ferre recuset, sed etiam magna pars operum praestantissimorum in granaria coniecta et tamquam in exilium sint ablegata. Observatorium astronomicum, cui praestat vir apud nostrates et externos clarissimus, tam grandi nomine indignum esse inter omnes iamdudum convenit. Museum physicum et Laboratorium chemicum vix melius sunt habita quam Bibliotheca. In iis quoque non satis est spatii, ut varia instrumenta apte collocari possint atque gnavis iuvenibus exercitationum experientorumque faciendorum occasio sit data. Idem denique — neque quis credit pro aris et focis me pugnare, idem fere valet de Nosocomio academico.

Sed parcamus querelis! spem enim licet concipere neque immaturam neque temerariam, fore ut mox quaecumque iam sunt manca et vitiosa corrigantur et suppleantur. Academiae enim Curatores, viri illustrissimi, qui nihil eorum praetervident unde Academiae salutem iudicant pendere et florem, hisce sarciendis damnis omnem lapidem moverunt, atque nisi mea me spes fallit multum iam promoverunt. Quod diu multumque et a multis agitatum est Nosocomii Academici amplificandi consilium, hoc iam in eo est ut patretur. Huic exstruendo aedificio propediem manus admovebuntur; chemiae vero et physicae docendae aedificia assignatum iri magis idonea, spem fovemus, haud illam, precamur, vanam. Magnum fert rumor aedificium iri conditum, et his disciplinis et docendae anatomiae destinatum; et si verum est, quod verum esse et cupimus et credimus, eadem opera pressae, suaeque magnitudine laboranti Bibliothecae prospec-

tum foret. Unum mihi reservavi, quod ultimo loco nomino, quo maiore vi pronuntiem, quoque firmitus et recentius auditorum animis memoriaeque inhaereat. Cuicumque bonarum artium salus cultusque cordi est, assentiatur mihi necesse est magnopere dolendum esse, quod astronomia in Academia nostra relegata sit in turrem vix satis amplam, quae ciconiis idoneum nidum praebeat!

Dolendum, dico, quoniam eo turpius astronomiae docendae necessaria negantur aedificia et subsidia, quo laetius eius studium posset efflorere astronomiae doctore, qualis est KAISERUS noster, iuvenum studia moderante. Itaque intelligant, velim, atque persuadeant sibi, qui Reipublicae nostrae praesunt, sui esse officii, tueri rem, quam bene procuratam esse totius civitatis quam maxime interest.

Grati agnoscimus, quae ad rem tam gravem promovendam in Ordinum Generalium consessu publico omni ardore conati sunt viri amplissimi GEVERS VAN ENDEGREEST et BOSSCHA.

Pervenio, Auditores! ad orationis iucundissimam partem; scilicet in eo sum, ut strenuis gnavisque iuvenibus, quibus quaestiones a singulis ordinibus academicis propositas solvere contigit, nummum aureum tribuam, quo Regis Augustissimi Guilielmi tertii liberalitas et munificentia eos donari voluit.

Itaque rogo Virum Clarissimum, qui senatus nostri acta curat, ut Ordinum Academicorum iudicia recitet; ii vero, quorum nomina ille evocabit, prope ad me accedunto.

Ad ingenii ac doctrinae laudem et ad praemia proposita quinam illi sint qui aspiraverint, qui successus et eventus, quaenam eorum scriptiones fuerint, publice expositum est.

Nil iam restat, nisi ut praemia victoribus distribuam et victoriam iis gratuler: nam:

Aurea cui blando risit victoria vultu
Laetitiaque suis fert patriaeque decus.

Accipe, Ornatissime PROES! praemium, quo Facultas iuridica dignum te censuit ut quo, Augustissimi Regis nomine, te dono.

Operae, studii et laboris, quem impendisti, luculentam ecce! et honorificam remunerationem!

Non is tu es, qui stimulo egeas, praesertim victoria modo reportata; at praemio illo reportato scito quasi pignoribus coactum te esse, talem te praestare, qualem te futurum esse et speramus et auguramur.

Egregia laus est, Ornatissime SURINGAR! quam tibi Facultas philosophiae naturalis impertiit, quippe qui omnibus satisfeceris, quae non postulari tantum, sed sperari etiam in isto iuveniliū viriū conflictu poterant.

Quod honorificentissimum praeceptorum tuorum de opere tuo iudicium vix minus gratum tibi esse potest, quam victoriae quam reportavisti praemium, quod en! tibi trado.

Perge, Nobilissime Iuvenis! naturae mores perdiscere eodem severo studio, eadem virili constantia et assiduitate, cuius tam egregium dedisti specimen.

Agnovit Ordo, Ornatissime VAN DER VEN! vim ingenii et industriae, quam commentatio tua prodiderat, agnovit ordine luculento et doctrina se commendare et praemium regium tibi decrevit.

Grato fungor, mihi crede! officio, operae tuae, laboris et industriae optime merito praemio quam te coronem.

Non opus est ut graviter et fortiter nitentem incitemus insuper et stimulemus.

Iisdem te compello verbis, quae commentatio tua in fronte gerebat, quaeque poëtae latini usus verbis ita verto:

tentanda via est, qua me quoque possim
Tollere humo, victorque virum volitare per ora.

Gratulor tibi, Ornatissime KLEYN! felicem honorificumque certaminis eventum! Assecutus es honore et praemio, quod tibi trado, ut de successu studiorum tuorum laetoque profectuum, etiam futuro tempore, eventu bene augurari et ipse possis et possint praeceptores tui, amici et commilitones, quos non mediocrem laetitiae et iucunditatis fructum ex tua victoria ferre vides. I, Ornatissime KLEYN! fruire laeta hac victoria, cuius et olim meminisse te iuvat.

Non contigit tibi, Ornatissime LAMBRECHTS! quamquam strenue et mascule contendenti palmam arripere. Nec tamen Ordo nihil tribuere videri voluit industriae et labori, quem in libellum tuum exarandum impendisti, itaque nominis tui publica mentione promulgandum esse decrevit. Quod Ordo de te honorificum dedit testimonium, ex animi sententia tibi gratulor! Prima sequentem honestum est in secundis subsistere. Fecisti iam virium tuarum periculum, eoque ipso viam tibi parasti, ac prolusisti ad praemium alio anno ferendum.

Vos denique, Ornatissimi Iuvenes! Academiae nostrae cives patriaeque spes! laetus compello!

Est enim, quo magnopere laeter atque gestiam animo meo, vos quum intueor atque recordor, quales hoc anno vos praestiteritis. Dignos vos ostendistis, qui, civium academicorum nomen meriti, libertate academica fruamini.

Non possum quin memoria repetens, quomodo hocce anno, quo mihi Academiae fascis erant commissi, vitam institueritis, et magnopere vos probem et optima quaeque de vobis sperem.

Neque hancce meam, quam vobis impertior, laudem abiicite ut levem futilemve. Scitote enim et persuasum vobis habetote, eundem, quem iam publice vos praedicare insigniter iuvat, silentio non fuisse praetermissurum, si vita vestra minus probanda mihi esset visa.

Itaque pergite, Commilitones Iucundissimi, eadem, quam ingressi estis, via! Animo estote hilari atque securo, ut iuvenes decet. Fruamini libertate vestra, delibetote mel dulce quod iuventae splendidissimus flos vobis praebet, sed ne obliviscamini, quam ob causam huc veneritis. Nitamini, ut ne fallatur spes, quam nos et multi praeterea de vobis concepimus. Laborem mihi credite omnium, quae in vita humana grata sunt et amoena, condimentum esse necessarium. Neque omnino vita frui potest, qui desidia inertiaeque est deditus, neque maior omnino cogitari potest voluptas, quam est eius, qui, officiis suis religiose functus, merito fruitur, ac tum demum, grato otio.

Memineritis patriae salutem in posterum a vobis pendere, ad quam tuendam et augendam in hac Academia praeparamini et ipsi vos praeparatis. Itaque nitamini animo strenuo et forti; ne rei difficultas ab incepto vos deterreat.

Pugnandum vobis est, sed post pugnam pulcherrima vos manet victoria et nobilissima palma. Incumbite igitur in disciplinas, excellite doctrina, virtute, bonis moribus, ut et votorum, quae concepistis ipsi, fiat com-potes, et patriae prospiciatis libertati et saluti.

Nihil iam superest, nisi ut munus, quo regia auctoritate hoc anno functus sum, maiorum more deponam. Itaque tibi, Vir. Clarissime VISSERING, trado Academiae fasces. Salve Magnifice Rector! quem primus ego hoc nomine compello. Floreat te duce alma haecce Musarum sedes.

F. G. KRIEGER,

ORATIO ACADEMICA

DE

ARTIS CHIRURGICAE NOSTRO TEMPORE RATIONE ET FINE.

AUDITORES SPECTATISSIMI EXOPTATISSIMI!

Artem medicam, ex quo novam sequi rationem novoque et incognito antea campo excurrere est docta, magnopere promotam, auctam amplificatamque esse, quum nemo sit, quin magno ore agnoscat, compluries tamen eidem vitio est versum, quod ad proprium, cuius causa exerceatur, finem propius accedere non potuerit. Diagnosticam quidem physicae, chemiae et anatomiae ope innisam multo fatentur iam firmioribus superstructam esse fundamentis, quam quibus superioribus saeculis fulciri potuerit, nec tamen therapiam celeritatem, qua illa processerit, potuisse aequiparare. Convicium supra veritatem auctum esse quum unusquisque rei peritior contendere non dubitabit, idem omnino fictum commentitiumque esse vix audebit contendere. At medicos, non medicam artem, censendum est istam reprehensionem meritos esse, neque arti imputandum quod artifices deliquerunt. Quum enim ea medicae artis pars, quam therapiam appellamus, neque temporibus nostra aetate superioribus, neque ipso nostro quo vivimus tempore, eo pervenerit, ut segura, absque dubitatione ac metu suaeque innisa virtute, sublimi vertice incedere possit; quum certum sit post longam demum annorum seriem hunc tamquam extremum quemdam, exoptatissimumque finem cogitari potius quam sperari posse; tum hoc manifestissimum est, nec ulli dubio obnoxium, accuratiore materiae, qualis et normali est et abnormali statu, notitia ad certiore rationique magis consentaneam morborum sanationem viam muniri. At accurata illa materiae notitia nonne est fructus, quem e nova ista, in quam perducta est, ratione ars medica percepit? Est sane, neque negari potest, therapiam inde utique

correctam et emendatam esse. Qui vero artem medicam exercent, eorum nonnullos haud raro quasi data opera negligere therapiam et pauci habere videbis. Multi, qui scholae physiologicae asseclae appellari gloriantur, medici officium, quatenus in therapia versatur, iure suo sibi videntur spernere, neque desunt clinicorum medicorum exempla, a quibus anatomici status diagnosi religiosissima opera navatur, summoque opere morbi symptomatum explicationi physiologicae incumbitur, morbi curae vero sanationisque obiter tantum atque veluti in transcurso fit mentio.

In chirurgiam, geminam germanamque artis medicae sororem, quae cum illa quamquam arctissimo vinculo coniuncta, proprio tamen sub itinere procedit, illae querimoniae, convicia illa non conferuntur. Illam enim iam antiquitus et certe non plane immerito concessum est eximio hoc et duplici prae medicina uti privilegio: quum diagnosi chirurgica solidioribus innitatur fundamentis, tum multo maiore fruitur efficacium probatorumque remediorum copia, quibus propulset imminentem mortem et labefactatam valetudinem corroboret. Chirurgiam vero qui profitentur et exercent — nec quisquam, qui quidem animum in hanc rem attenderit, infitias ibit — iis non regnare videtur pathologia, sed una fere therapia curae cordique est. Atque in aprico est cur hoc ita se habeat. Quod enim in chirurgia princeps locus therapiae conceditur,tribuendum id est indoli morborum, quibus mederi nititur, quique magna pro parte eius sunt generis ut peculiari prorsus auxilio indigeant. Sunt enim hi morbi, qui turbatis organismi partium forma vel ratione (organisationem dicunt) nasci solent, quique nisi mechanicis adhibitis remediis, h. e. nisi factis operationibus chirurgicis sanguineis vel non sanguineis, omnino curari nequeunt. Itaque praeter materiem medicam proprie sic dictam haud exiguus remediorum numerus sub chirurgi est ditione, quorum et in una chirurgia est usus et ea est indoles, ut vitia, quibus tollendis inserviunt, saepenumero repente tamquam ex improvviso tollant, imminentemque iamiam mortem prompto auxilio ilico fugent. Quae cum ita sint, non est quod miremur iam antiquissimis temporibus multos fuisse, qui chirurgiae, cuius vis esset tam prompta, pulcra et salutifera, strenuam et fervidam operam navarent et pro virili parte elaborarent in excolenda promovendaque arte, cuius ope tot laborantium mitigantur dolores, laetitiaque oritur ex dolore.

Nec frustra in ea vires ingeniumque exercuerant; iam mature enim gravissima remedia therapeutica cognita adhibitaque fuisse, artis nostrae salutiferae docemur historia. Dum in medicina nova in dies systemata propululabant, chirurgia, novarum rerum, quas unumquodque saeculum protrudebat mox perituras aliisque locum cessuras, minime cupida, munita sua via secura tranquillaque procedebat. Itaque sensim sensimque conditum, exstructum exornatumque est chirurgiae firmum solidumque aedificium, cuius fundamenta iacta sunt temporibus, quorum caligo historiae face vix propellitur. Nulla omnino fuit aetas, quantumvis praeterea fuit rudis, quin ea chirurgiae practicae studium aliquatenus saltem promotum, doctrinaque chirurgica unam alteramve novam observationem fuerit lucrata; quae nova inventa quum merae empiriae erant fructus, tum arcte cum aliarum disciplinarum, physicae v. c. anatomiaeque progressibus cohaerebant, quibus chirurgi ad suam artem amplificandam emendandamque gnaviter utebantur. De hisce experientiae ingeniosaeque et religiosae indagationis fructibus tempus ipsum iustum tulit iudicium; aliis pepercit eaque immutata ad nostram usque aetatem servavit, alios absorvillavit novisque et iis melioribus inventis locum cedere coëgit. Nobis vero, quibus maiorum experimentis tamquam pretioso nobis credito thesauro licet uti, ingens patet campus, in quo exspatiemur, ingens tradita est materia, in qua expolienda, augenda, disponenda vires exercere liceat. Nec intervertit, vel temere dissipavit nostri aevi chirurgia pignus a maioribus sibi creditum, sed pie servavit atque auxit prudenter curando et utendo. Convenit hoc inter omnes, quibus cognitum est, in qua iam conditione chirurgia practica versetur. Nec latere potest, quicumque auxilia, quorum ope chirurgia nostri temporis nititur, gloriatur et gaudet, contulerit cum iis, quorum usus superiorum saeculorum chirurgis erat concessus, nulla umquam tempestate chirurgiam practicam tanta et tam gravia cepisse incrementa, quanta ipsa ea aetate, qua nobis vivere contigit. Atque est hoc argumentum, de quo coram vobis verba facere mecum constitueram; dicam ergo *de progressibus quos Chirurgia practica nostra aetate fecit*; de quo argumento quae disputaturus sum attentis quaeso et benevolis auribus accipite!

Itaque primum omnium statuendum mihi erit cuiusnam generis profectus fuerint, quos nostra aetate chirurgia practica fecerat. Estne accitis

novis, difficilibus, audacibusque operationibus, quod tantopere aucta et promota est? Haud defuere profecto huius generis nova inventa, ac nullus fere est dies, quin a variis clinicis nuncii nobis afferantur novarum peritis chirurgorum manibus factarum operationum, quas omnino fieri posse maiores nostri animo vix ac ne vix quidem comprehendere potuerant. Nec tamen hos egomet artis chirurgicae profectus nominaverim, quos fecit audacter periclitando vel temere conando, non hoc equidem gravissimum dixerim incrementum quod cepit, cum ipsa natura acriter et ferociter conflictata; sed quid tandem est, rogatis, quo comparato tantopere gloriatur et gestiat? Duplex est illa quam volo hodiernae chirurgiae laus, quam utramque deinceps indicabo. Primo loco accuratissime inquisitum est in varias mutationes, quas materies eiusque vires mechanica adhibita opera subeunt; deinde quam ego maximam laudem dixerim, in eo omnium virium contentione est elaboratum, ut medendi rationes excogitarentur, quibus affectae corporis partes servarentur, quin deletae chirurgiae ope reficerentur et instaurarentur. Dabitur nostrae aetatis chirurgiae illa laus, illam magis magisque factam esse artem, sit venia verbo, conservantem: missa enim, quantum fieri possit, periculosa, dolorosa et sanguinolenta sanandi ratione, eo adducta est, ut plerisque casibus effectum haud minus certo ad eundem finem possit perveniri cum multo minore laborantium dolore, iisque evitatis mutilationibus, quas in nonnullis periculosissimis casibus tamquam unicam viam solebant considerare, qua ad salutem perviniri posset. Iam vero inter optimum quemque chirurgorum tacito convenit, dummodo morbi sanatio nihil inde detrimenti capiat, religiose abstinendum esse ab unaquaque dubii eventus operatione, cuius in locum simplicior atque minus periculosa curandi methodus possit substitui. Neque hoc ita velim accipiatis, A. H.! ac si haud amplius dixerim chirurgos inveniri, qui audacia atque impia temeritate prae ceteris excellere et inclarescere nitantur. Exstant eheu! hodieque, sed eorum natio aliquantum est diminuta.

Debetur, inquam, nostrae aetatis chirurgiae artis conservantis atque restaurantis honorificum nomen, quoniam medetur mutilationibus et tollit vitia, quae tolli posse maiorum nostrorum nemini animum subiit. „Quantopere,” Cl. Roux dicit, chirurgorum Franco-Gallorum Nestor et decus, vita nuperrime defunctus, „quantopere exsuperavimus quodcumque vel ante

„hos triginta vel quadraginta annos in arte nostra praestitum est; quin
„novam paene omnino artem creavimus, artem dico mutilos vel difformes
„in integrum restituendi vel refingendi — neque negari potest hac parte
„chirurgiam tantum cepisse incrementum, quantum qui ante nos eandem
„artem excolebant divinare non potuerant, quos persuasum mihi est stu-
„pentes esse intuituros, si chirurgiae profectus iis liceret inspicere.”

Salutiferam hancce, quam ars nostra sequitur, viam recolamus: gravissi-
morum, quae ad nostram aetatem pertinent, inventorum aliquot enume-
rando. Quae praecipue cernuntur in ea chirurgiae parte, quam autoplastiam
et orthopaediam operativam appellamus. Hac enim parte est, qua prae-
cipue conservare et restaurare studet, hac parte revera artis nomen est
promerita, quippe quae indefessa opera fervidoque studio id sit assecuta,
quo perveniri posse olim omnino non creditum erat.

Chirurgiam plasticam, h. e. artem mutilas vel deletas faciei partes refin-
gendi constat iam antiquissimis temporibus cognitam, ac deinde, sed
tempore memoria nostra longe priore, in Italia exercitam fuisse. Nostrae
denique aetati contigit memoriam artis oblivione paene deletae, redintegrare
neque haud ita multo postquam rhinoplasticae operationes varia ratione
fieri erant coeptae, ars organice mutilas vel deletas faciei partes instaurandi
amplificata et multiplicibus casibus adhibita fines suos, tamquam expu-
gnando, in dies amplificavit. Sed non facili opera nec sine summa virium
intentione expugnando fines amplificare licuit. Nam quum omnino opera-
tio chirurgica prudenti egeat peritoque artifice, tum ad autoplastiam, prae-
cipue ad autoplastiam cosmeticam rite ac cum fructu perpetranda non
sufficit ut eruditus sit, cautus peritusque Chirurgus, sed eundem opus est
accurate et continenter in naturae indagasse vim reproductivam.

„In omni operatione plastica,” ut verbis utar LANGENBECKII clarissimi,
professoris Berolinensis „chirurgi ars exercetur et cernitur in curanda ma-
„teriae viva; reliquae omnes operationes in cadavere demonstrari atque ita
„addisci possunt, ut ad perfectionem absolutionemque vix aliquid desit; chi-
„rurgiae plasticae nemo fit artifex, quin in corpore vivo stipendia meruerit.
„Nullum est operationum genus, quod adeo exercent ingenium et teneat
„suspensum, quum non id tantum spectetur, ut malo medeamur, sed etiam
„ut mutilis partibus pristinam formam reddamus.”

Eoque praecipue referendum est quod artem diximus operationum plasticarum, quum eas facere nequeat, nisi qui pulcri sensu, qualis solet esse artificum, sit imbutus. Quod marmor, terra figlina, aes artifice, idem chirurgus materies organica est, eo tamen discrimine, quod materies, in qua chirurgus elaborat, longe est intractabilior multoque minus artificis nutui parens; etenim inanimis et vitae expers materies facile adsciscit atque servat eam formam, quam felici ingenio Musis faventibus excogitatam artifex scita manu ei indidit. Non ita materies, in qua chirurgus ingenium manumque exercet. Quanta illi opus est cura et opera, ut materiem in eum transferat locum, quo instauratione est opus; quanta providentia et anxietate est cavendum, ut ne materia ab uno loco in alterum translata vim vitalem amittat. Neque his feliciter perpetratis omnes difficultates, quibuscum chirurgus est conflictandum, exsuperatae sunt et sublatae: natura enim tantum abest ut adjuvet artificem in stabilienda et conservanda forma, quam ille materiae impertit, ut contra eam delere studeat et disicere; itaque novo opus est labore, ut de invita quasi natura victoria reportetur. Cavendum igitur est, ne nimiam spem de autoplastiae cosmeticae fructibus foveamus. Non semper natura artis conamina sperato eventu remuneratur, neque negari potest admodum rara in faciei partium plastica instauratione esse exempla, quibus chirurgi opus felici omnino fine sit coronatum, et saepenumero id unum operatione effectum esse, ut ridiculum fiat, quod fuerat horrendum et foedum. Nec tamen autoplastiae pretium atque laus hisce minus prosperi successus exemplis imminuitur, quippe quae magnam partem crimini sint dandae falsis adhibitis remediis aut experientiae inventionisque defectui, cuius praestantia et momentum in hac praecipue chirurgiae parte cernuntur. Quanta enim faecundi et sollertis ingenii sit vis, splendidissimae victoriae demonstrant, quas de inveteratis malis, quaeque omnino videbantur sanari non posse, reportare contigit viris illustrissimis, qui excolendae plasticae chirurgiae vitae partem dedicarunt.

Profectus perlustrantibus, quos chirurgia plastica hisce novissimis annis fecerit, eam magnopere videmus increvisse et amplicatam esse eorum opera, qui GRAEFII, DIEFFENBACHII, clarissimi ROUX, DELPECHII vestigia firmiter ac fideliter sunt secuti. Eorum nimirum indefessa continuaque cura effec-

tum est, ut novus iam autoplastiae pateat campus, ex quo non amplius in sola cute experimenta facere, sed etiam reficiendae texturae mucosae inservire coepit. Itaque non amplius autoplastia cutanea tantum exstat, sed etiam autoplastia visceralis. Viro clarissimo IOBERT DE LAMBALLE laus et honos debetur novam hanc, staphyloraphia iam praeparatam partem, autoplastiae addidisse atque morbis opem tulisse, quibus curandis sanandisque artis medicae alumni haud pares esse antea confessi erant. Quis est harum rerum peritus, quin vitium illud organorum genito-urinariorum noverit, quod, plus semel partum statim insecutum, vitam infeliciam hoc malo vexatarum feminarum atrocissimis corrumpat doloribus, quin reddat vix vitalem. Iacet denique pertinax ille atque tamdiu invictus hostis; grati agnoscimus fistulam vesico-vaginalem et uterinam gnava IOBERTI industria iis malis iam esse adnumerandam, quorum sanationem unusquisque eruditus et cautus chirurgus confidenter possit suscipere.

Longum est et a proposito nostro alienum omnes deinceps enumerare, quos in singulis partibus nostrae aetatis chirurgia plastica fecerit progressus. In memoriam revocasse sufficiat, quantopere staphyloraphia et palatoplastia experimentis virorum expertissimorum ROUX, DIEFFENBACH, BÜHRING (cui duri palati lacunas materie ossea explorare contigit) sint promotae, quam felicem operam navaverint rhinoplastiae LANGENBECK, cheiloplastiae BLASIUS, urethroplastiae NELATON, perineoplastiae IOBERT, ROUX, DIEFFENBACH, ut de reliquis taceam.

Itaque nostra aetate non solum renata est rhinoplastia, sed exstructum vastum plasticae chirurgiae aedificium, quae, atrocissimis malis operam dum fert, auxilio est laborantibus atque arti nostrae chirurgicae insigni honori! Atqui forte sit qui dicat plasticas operationes deo minoris esse momenti et pretii, quam alius generis operationes, quod non fiunt vitae conservandae gratia; iis scito alterum procreari bonum, vita ipsa vix minus pretiosum; efficiunt scilicet, ut vita denuo fruatur, quibus vita fuerat non fructui et felicitati, sed taedio et oneri.

Alterum est nostri temporis inventum, quo confirmatur, quod in orationis introitu posui, chirurgiam factam esse artem conservantem et instaurantem, orthopaediam dico operativam.

Orthopaediae operativae inventae meritum totum est nostrae aetatis.

Non est illa, auctore DIEFFENBACHIO, splendidior et gravior, quam ars manu curandi reportaverit, victoria, quippe qua facultatem acquisiverimus difformitatibus medendi, quae unicuique alteri medendi rationi pertinaciter resistunt. «Vel corpora, ut cum DIEFFENBACHIO loquar, quae omnium artuum contractione prona erant facta et ad terram vergentia, adeo ut illo malo affecta serperent reptilium instar, illius ope recta denuo incedunt; medetur vel seni decrepito, cui infanti auxilium afferri non potuerat.»

Operativa orthopaedia nata est e tenotomia subcutanea; orthopaedia vero ex quo nata est, sensim sensimque tanti facta est ambitus, ut nulla sit inter fines chirurgiae operatio, quae eam aequiparare, quin cum ea comparari possit. Quid mirum igitur, quod novum hocce et praepollens remedium, quo STROMEYERUS chirurgiam ditavit quoque invento optime meritus est et de laborantibus et de medicis, plausu laetitiaque nusquam non est receptum, quid mirum, quod praestantissimus quisque maximopere nitebatur, non tantum ut invento illo, occasione oblata, fruerentur, sed etiam ut in rei novae naturam indagando penetrarent, h. e. ut nossent actionem anatomico-pathologicam, quae tenotomiam subcutaneam sequeretur; ut perspicerent mutationes dynamicas, quae corporis partium affectarum tenotomiam praecederent atque orirentur, ea facta. Quo factum est, ut intelligeretur, qua ratione tenotomia esset utendum ad tollenda vitia orthopaedica et appareret quomodo aeger, facta tenotomia, deinde esset curandus. Sed multum aberat, ut omnes eadem animi integritate nil appeterent, nisi ut novo pulchroque invento rite uterentur et naturae mores perdiscerent.

Haud pauci erant, mala ambitione stimulati, qui nova et ipsos incedere semita, eamque, si eius fieri posset, reddere latiore et magis munitam anniterentur. Suum nomen iam gestiebant coniunctum iri cum gloriosa virorum summorum mentione; sed nimis properando et parum ponderando ad multos fatalesque errores delapsi sunt; historia sectionis musculorum linguae, qua balbutiendo mederentur, gravissimo potest esse documento, quomodo nimio novam inventionem augendi et perpoliendi studio a recta via aberraverint non solum vanae gloriae ventosi captatores, sed etiam viri de nostra arte summopere meriti. Merito praedicata est, concedo, nova tollendi strabismi ratio, inciso bulbi musculo; haud exiguus est casuum numerus, quibus ingeniosus, quam qui maxime, DIEFFENBACHIVS,

orthopaedia operativa ad hanc quoque partem adhibita, felici successu musculi illius sectione, strabonibus opem tulerit; tamen negari nequit, imitandi quasi pruritum et hic maximo fuisse detrimento, atque inventioni, quae illustrem in chirurgia operativa perpetuo obtinebit locum, obrectatores et adversarios minime merita excitasse.

Utinam vero hac una tantum chorda esset aberratum! Sed non solum nimis sedula festinatione, non solum re optima false utendo, eo quoque graviter est peccatum, quod erant, qui aliquot difformis corporis musculis insectis satis bene munere suo sibi viderentur esse functi, nec concoquerent rarissime vel potius numquam una operatione rem confectam, sed fere semper viam tantum munitam esse, qua ad finem, idonea nec intermissa curatione, tandem aliquando pergi possit.

Enumerabo quae chirurgo, post feliciter perfectam operationem, facienda restent, ut simul intelligatur, quae operationum orthopaediarum peculiaris sit ars et laus: adhibenda sunt instrumenta, quibus emendata, musculis vel tendinibus persectis, artuum directio conservetur et adiuvetur; cernendum est quanta opus sit pressione et quo loco ea ita possit adhiberi, ut aegrotanti quam minime sit molesta; stimulanda suscitandaque est vasorum nervorumque vis remediis dynamicis et motu tam activo quam passivo.

Scite igitur et circumspecte moderari oportet naturam et quasi temperare, qui orthopaediam operativam feliciter et ita velit exercere, ut sibi ipse satisfaciat. Qui vero omnibus destitutus, quae singula ad vitiorum orthopaediarum curationem operativam necessario requiruntur, temere secundo eius generis morbis sibi videtur posse mederi, eum novo quoque casu, experientia novo docebit exemplo, vana fuisse atque irrita conamina. Sed vel sic tamen minus felici istorum nihil non audentium in plerisque casibus successu id saltem lucrati sumus, ut lapidibus, cognitis quibus impingi soleant, prudentius iam atque cautius singulis morbis novam sanandi methodum adaptemus, quam viri sagacissimi sollerti cura faustoque eventu excoluerunt et stabiliverunt. Virorum clarissimorum STROMAYER, GUÉRIN, DIEFFENBACH, LITTLE, BOUVIER, DUVAL indefessa industria quid in Francia, Germania, Anglia, nec non apud nostrates eorum vestigia secutos, sit praestitum in vulgus notum est, neque ignoratur orthopaediam operativam in dies novis ditari accessionibus: cuius rei insigne documentum est osteo-

tomia, quam primus vir doctissimus MAYER Herbopoli in artem introduxit. Novam a STROMEYERO excogitatam rationem curvaturas extremitatum curandi maximo arti chirurgicae fuisse emolumento ac plurimos pulcherrimosque inde perceptos esse fructus supra demonstravimus. At licet LOUYRIERII, LANGENBECKII ratio curvatis artubus formam suam restituendi multis iam casibus operam tulisset saluberrimam, supererant huiusmodi vitia, quibus corrigendis incassum peritissimus et gnavissimus quisque omnem lapidem moverant. Nec opinato osteotomia in artem chirurgicam introducta, ab hac quoque parte laetior lux affulgere atque via videtur esse reperta, qua ad salutem pergere liceat. Nova omnino est ars, sed tam feliciter recens nata casibus aliquot est adhibita, ut omnino digna sit, in quam accuratius inquiratur. Ulterius enim nova via progressus est LANGENBECK: MAYERI scilicet vestigia secutus subcutaneam instituit osteotomiam et nova hac ratione compluries sane nec frustra est usus, id quod e casuum historia apparet nuperrime publici iuris facta. Laeto profecto et honorifico documento sunt palmaria haecce celerrimeque unum alterum insecuta nova inventa, chirurgiam nostrae aetatis tamquam e longo veterno expergefactam, viribus reffectis, id unum summa contentione spectare et appetere, ut melior, plenior, ab omni parte emendata et correcta, verbo, ut prorsus alia et nova evadat.

Sed progressus, quos orthopaedia fecit, non eo tantum sunt referendi nec inde solum derivandi, quod arctiorem cum aciurgia societatem iniverit; ab omni parte in ea corrigenda est elaboratum, quod nusquam luculentius apparet quam in emendata curvaturarum spinalium therapia. Nulla chirurgiae pars tam diu et tam foede iacuerat neglecta, in nulla curanda tanta fuerat chirurgorum inertia et conniventia. In huius generis curvaturarum pathogeniam aut omnino non erat inquisitum, aut in obsoletis, mancis vel falsis omnino ratiocinationibus et theoriis acquiescebatur.

Iam igitur, quum ars chirurgica hac parte vix praeberet quod operae esset pretium, quumque vana maximam partem inaniaque essent illis vitiis medendi suscepta conamina, quid mirum quod plerique chirurgi inviti se accinxerunt ad morbi adeundam curationem, cuius naturam non perspexerant et de quo sanando desperare consueverant. Itaque curvaturarum spinalium therapia saepenumero instrumentorum chirurgicorum ligamento-

rumque fabricatorum ingenio vel potius manibus est credita. Eos vero in mali naturam non penetrasse, sed solummodo quid instrumentis mechanice effici possit esse periclitatos, vix minus est ambiguum, quam trochleis momentisque tales difformitates radicitus non posse tolli. Itaque in chirurgiae tamquam horto sterilis haecce frustra colebatur arbor, et aequalibus demum aridam emortuamque paene arborem invitam revocare contigit, quae iam laete effloret, novisque in dies foliis fructibusque ornatur. Intellectum est earum difformitatum non semper easdem esse causas nec eandem naturam, intellectum est eas modo cum hoc, modo cum illo, cohaerere morbo, eoque demum perspecto discrimine prudentiorem institui posse et rationi magis consentaneam morborum curationem. Multum quidem abest, ut de huius morbi pathogenia et therapia inter omnes conveniat, sed empiria regnare desiit; non amplius prudens chirurgus instrumentis mechanicis lectisque, qui Procrustis lectum imitantur, salutem quaerit, sed dynamicis, diaeteticis mechanicisque scite coniunctis remediis. Imprimis nostra aetate perspectum est et multis felicissimi eventus exemplis demonstratum, gymnastiam in curvaturarum spinalium curatione insignem occupare locum. Iam diu est, ex quo huic tollendae difformitati exercitationes gymnasticae adhiberi sunt coeptae, sed hac quoque artis parte nostra aetate ulterius sumus progressi. Quum enim intelligeretur saepenumero anomalias apparatus motorii curvaturarum esse causam, in auxilium vocata thesi certissima et verissima quam quae maxime, ossa fere sequi impulsum motorium, quem a musculis acciperent, musculosque ipsos exercendo corroborari, hac, inquam, in auxilium vocata thesi, nata est gymnastia, cuius hic potissimum erat finis, ut corrigerentur muscoli, qui cum ipsa difformitatis sede cohaerent. Est methodus a LINGIO excogitata, quam volo, quaeque omnibus iam plaudentibus introducta felicissimoque identidem successu est coronata.

Sed ut vitia orthopaedica, imprimis curvaturae quae dixi, rite curari possint, opus est ut tali difformitate laborantes sub medici oculos in aedificiis degant, exstructis ita, ut huic uni fini inserviant, instituta orthopaedica nostrates appellent. Plane peculiaris enim eiusque indolis sunt remedia, quibus chirurgo in hisce morbis est utendum, ut in domo privata vel amplissima et lautissima finem propositum vix ac ne vix quidem assequi possit. Nulla fere est maiorum Europae urbium, quin in ea tale aedificium

fuerit exstructum, quod per nostram patriam incassum anquires. Quod enim talia instituta hucusque desiderantur, ei potissimum tribuam nullibi terrarum tot diffformes, mutilos mancosque vias obsidere et fora obambulare quam in ipsa nostra patria.

Iniustus essem ac ingratus, si occupatus in enumerandis artis chirurgicae progressibus et incrementis silentio praetermitterem novam curandi rationem, quae ossium sanandis fracturis proprie destinata, multis aliis casibus adhibita, et factum est unum e saluberrimis utilissimisque remediis, quorum chirurgi potestas est facta. Dico novum illud deligationis apparatus, cui apparatus immobilis nomen est inditum.

Quicumque fracturarum therapiae operam navarant, iam diu intellexerant dolenterque persenserant desiderari aptiorem, utiliorem simpliciorumque deligationis apparatus. Non uno nomine vitiosae nec absolutae erant deligandi rationes, quibus utebantur, neque impediri potuit, quominus anxia chirurgi cura et prudentia identidem eluderentur. A simplicibus vincturis ad magis artificiosas confugiebatur, sed nulla vitiis corrigendis erat idonea; itaque mox ad priorem quantumvis vitiosam methodum reverterunt, donec immobili introducto apparatu omnes difficultates sunt sublatae, omnibus dubitationibus et vicissitudinibus finis est factus. Vincturae immobilis antiquissimis iam inventae temporibus vindicasse memoriam laus debetur clarissimo LARREY, nec minus egregie erga artem nostram meritis est clarissimus SEUTIN, qui eam reddidit simpliciore, inchoatam tantummodo absolvit et docuit, quo pacto aliis quoque curandis vitiis possit adhiberi: fuerunt qui novo deligationis generi, quo fracturarum ossium therapia omnino mutata et alia est facta, adversarentur, sed quum experientia doceret, quanta inventi esset praestantia, tacere iussi sunt qui inventorum gloriae invidebant. Itaque non solum correctam deligationis lucrati sumus rationem, sed etiam chirurgiae, quam conservantem appellavimus, novum suppeditatum est auxilium, quo mederi possit vitiis, quibus sanandis antea amputando secandoque in laborantes fuerant grassati.

Nec tamen in SEUTINI viri clarissimi invento acquiescendum esse censebant sollertes nostri aevi chirurgi; variarum rationum, quibus illi inventam rationem conati sunt emendare et amplificare, vix una est — laetor referens — maioris graviorisque momenti quam qua civis noster optime

meritus Ds. MATTHYSEN artem donavit; excogitavit ille vincturam gypso liquefacto imbutam, cuius de praestantia non solum in patria nostra, sed inter omnes ubique doctiores convenit. Neque inde de MATTHYSENII merito vel tantillum detrahitur, quod vir clarissimus PIROGOFF laudem illi debitam sibi conatus est vindicare; manet MATTHYSENIO inventae novae rationis laus, quam immerito illi eripere annititur qui novi nil introduxit, sed mutavit tantummodo, in quod alter prior inciderat.

Perlustrantibus porro reliquas chirurgiae operativae partes nullam fere esse apparet, quin nostra aetate complura, pulcherrima utilissimaque ceperit incrementa. Quae singula possunt esse documento hoc praecipue chirurgis curae esse et cordi, ut, quantum maxime fieri possit, vehementioribus sanguineisque sanandi parcant rationibus atque summo opere conservare nitantur quod amputando abiicere et delere religioni ducunt, nisi servato laborantis salus in discrimen possit adduci. In primis censenda est lithotripsia, in qua culmen fastigiumque conspicitur, ad quod Francica saeculi nostri chirurgia adscendit. Paucis recens inventa cognita et exercita mox commune bonum est facta, adeo ut nemini eorum, qui in exercenda arte manu curandi vitae stationem ponunt, liceat esse hospiti in eo, quod lithotripsiae encheiresin nominaverim. Fert tamen ipsius rei natura, ut haud ita magnus sit chirurgorum numerus, qui huius faciendae operationis in se suscipiant provinciam.

Quod dixi chirurgiam hisce temporibus eam sibi scripsisse legem, ut conservetur quod sine laborantis detrimento conservari queat, eam ita praecipue videbitis esse observatam, ut anxie evitentur operationes, quibus corporis partes delentur, imprimis amputationes. Dira est ac tristis, ad quam chirurgus defertur, necessitas, ut totius servandi organismi gratia aliquam eius partem extinguere cogatur; invitus gravi ingratoque officio fungitur quod vel faustissimo eventu peractum miseratio insequitur, inops quum conspicit laborantis et mutilum corpus. Quid mirum igitur, quod, priusquam fatalem et irrevocabilem de vitiosa corporis parte sententiam pronuntiat, sollicite circumspicit nec ullum praetermittit quantulumcunque vestigium, quo servata illa parte in salutis viam possit perveniri. Quod fit interdum resecta parte aliqua fundamenti osteini eius membri, quod morbo est affectum. Occupant huiusmodi operationes in chirurgia

conservante locum perquam insignem, quippe quibus non solum id efficiatur, ut conservetur corporis pars, quam antea amputando solebant delere, sed etiam insperata salus existat morbis, de quorum sanatione olim desperatum erat et conclamatum.

Annales clinici atque prae ceteris annales chirurgiae militaris documento sunt, quam multifarius novissimo tempore harum operationum fuerit usus; tamen negari non potest artuum resectiones chirurgos videri reformidare, ac iustas esse fatendum est viri clarissimi BLASII querimonias, eam sanandi rationem negligi, itaque perire multa membra artusque, quae ea adhibita potuerant servari. Proinde illius amplexi sententiam nostrae aetatis patriaeque chirurgis magnopere sumus auctores, ut in gravissimam hancce et parum usurpatam incultamque sanandi methodum prae ceteris animum attendant.

Nec tamen exhausta est materies praedicandi et extollendi laude merita chirurgiam conservantem, quae sui arbitrabatur esse officii, ut haec quoque quantumvis incruenta operatio evitaretur. Vix opus est ut moneam tam graves quaestiones perenni tantum experientia ita posse solvi, ut nil dubii sit residuum. Quam ad augendam chirurgorum experientiam turbis, hisce annis in compluribus Europae regionibus ortis, multum est collatum. Bellis gestis seditionibusque, in ipsis maioribus urbibus natis, chirurgis potestas est facta, quum magnam copiam laesionum traumaticarum observandi, tum gravissima therapiae remedia multis eiusdem generis casibus adhibendi, eorum vim ac valorem aestimandi et quaestiones dissolvendi, de quibus ambiguum hucusque fuerat iudicium.

Nolo orationi finem imponere, nisi facta mentione alius nostrae aetatis inventi, quod chirurgis, operationes facientibus, gravissimum gratissimumque adiumentum tamquam cumulus accessit, quaecumque laborantium sublevandorum gratia variis temporibus ingenium humanum erat enixum.

Dicere me intelligitis, Auditores! omnem sensus ablationem, respirato aethereo vapore. Cuius saluberrimum effectum atque ingens in operationibus gravioribus pretium unoquoque die est videre. Fuit hoc unum adiumentum, quo ars nostra salutifera semper adhuc caruerat.

Probata quidem experientia remedia, quibus haemorrhagia traumatica

possit anteverti, iam diu inventa et in vulgus nota erant. Sistere sanguinem didicerunt vel late ac rapide profluentem, sed frustra medicinam anquisiverant, qua dolorem propellerent. Ecce remedium repertum, ecce vaporis aetherei inhalatione omnis sensus ablatum et cum sensu dolor. Creditisne plaudentes quin exsultantes pretiosum salutiferumque remedium exceptum fuisse a doctioribus omnibus, medicis omnibus aequae ac laborantibus, et Lucinam quoque dulci philtro suae curae mandatas palpare conatam esse earumque mitigare dolores? Quam mirifica novi huius remedii sit vis, nisi qui ipse viderit, vix credet; at qui adspexerit narcosis aethereae vim vel ipse erit expertus, cum mirari non subibit quod inventori, viro praestantissimo JACKSON, grati animi testificandi ergo cives vivo statuum posuerint, quin immo debitam meritamque esse laudem et gloriam gratus et ipse agnoscet.

Nec tamen deerat, quo praeclari inventi splendor offuscaretur. Haud diu erat ex quo inhalationis aethereae vis a chirurgis perspecta et usurpata erat, quum omnes artis nostrae alumni graviter affligerentur casibus aliquot, quibus inhalatione non solum omnis sensus, sed cum sensu vita ipsa esset ablata. Et iam in eo erant, ut prorsus dereliquerent et abiicerent quod laetabundi modo exceperant, quum aethere chloroformyli in sulfurici locum substituto res denuo pertractari et indagari est coepta. Illa quoque narcosis specie fatendum est non omne periculum fuisse propulsatum, sed reffecto placidoque animo in narcosis indolem inquirere atque ita id efficere instituerunt, ut ea absque omni periculo uti possent. Sed utinam eo pervenire potuissent! Haec enim omnium de hac re institutarum disquisitionum est summa, eo coniunctis peritissimorum prudentissimorumque virorum curis et studiis res est perducta: inhalationem aetheris sulfurici vel chloroformyli mors potest sequi, neque in promptu sunt certa probataque remedia, quibus tristis hic et funestus eventus anteverti possit.

Nonne igitur antiquius foret, dixerit aliquis, discedere de periculoso hocce tramite, abstinere remedio, quod summa licet adhibita cura et cautione ludificatur medicum atque mortem adfert pro salute sperata? At me assentientem non haberet qui talia proferret. Mirari enim subit, qui fieri potuerit, ut repentinae mortis, quae inhalationem aetheream sit secuta, exempla in dies fiant rariora. Quod non ita explicandum est, ac si minus fre-

quens remedii iam fieret usus, sed prudentius eo uti censendum est chirurgos experientia fuisse edoctos. Neque praetervidendum est non in omnibus casibus, quibus mors inhalationem est secuta, eandem mortis fuisse causam; nimia sanguinis iactura vita potest in discrimen vocari neque ullus est chirurgorum adeo peritus, prudens et cautus, quin semel iterumve a recta via aberret et vitium committat, quod semel commissum corrigi non potest. Itaque dolendum esset, si tam praeclarum remedium tremebundi seponeremus et despiceremus — neque umquam abiici aut sperni poterit medicina, cuius egregia vis atque utilitas sexcenties casibus ita est probata et demonstrata, ut eam negligere summae foret dementiae.

Fieri potest, ut novae existant diversaeque doctorum de inhalatione aetherea sententiae; inhalatione ipsa uti pergent, quamdiu laborantes instanter medicum rogabunt remedium propellendo malo, quo mortem ipsam putant esse mitiorem et magis tolerabilem.

Sed ruit hora et finem facere iubet orationi, licet uberrima supersit disserendi materies. Quae iam praetermittenda sunt silentio, praesertim quum dicendi venia, quam mihi dedistis, abuti non liceat. Neque mihi erat in propositis omnia deinceps enumerando recensere, quaecumque ars manu curandi ceperit incrementa; qui hoc unum animo informaveram, ut principalibus demonstratis novis auxiliis, quo nostrae aetatis chirurgia se ipsam donaverit, eius adumbrarem imaginem et indolem ostenderem.

Restat una quaestio eaque e gravissimis, neque detrecto ad eam respondere. An etiam nostra patria horum chirurgiae progressuum partem aliquam iure sibi vindicat inque ea praestitum est aliquid, quod ad artem doctrinamque chirurgicam excolendam et promovendam facere possit? Injustum ferre iudicium et de merita chirurgorum inter nostrates degentium laude detrahare mihi viderer, nisi concederem eorum quoque cura et industria aliquantum artem promotam fuisse. Neque desunt rerum testimonia! Legite, quaeso, observationes, quas diariis medicis nostris inserendas curaverunt, perlustrate relationes clinicas, recolite animo quodcumque de chirurgia in patria nostra publici iuris est factum, neque cunctanter, scio, meam amplectemini sententiam, affirmantis chirurgos Neerlandicos doctrinae a maioribus traditae neque spretores esse neque male tenaces, quum omnium, quaecumque in arte nostra novata sunt, inventa et emendata, nihil

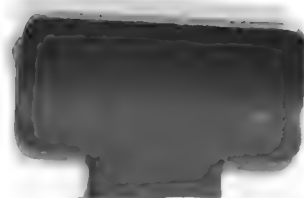
neglexerint, quod quidem experientia fuerit probatum et usu commendatum, quum ipsi artem conati sint pro virili parte promovere, augere et exornare.

Non omnia, quae apud exteras gentes novata atque praedicata sunt, nostratibus placuisse atque continuo in praxin fuisse introducta honori potius equidem quam dedecori duxerim. Natura enim — nec est quod queramur — cautos nos finxit atque prudentes, neque temere excipientes, quaecumque aetas bonorum aequae ac malorum ferax protrudit, quaecumque vanae gloriae nimis studiosi nullo non die enituntur. Quam dixi gentis nostrae indolem, eius expressam adspiciet imaginem, qui artis medico-chirurgicae inter Batavos historiam perlustrarit; alta mente artis medicae alumnis manebat repositum, non solam artem agi, sed vitam et sanitatem laborantium, quorum sibi cura esset mandata. Neque igitur sibi esse licitum sunt arbitrati, neglecta vel minus religiose procurata civium et civitatis salute, remediis uti nondum ab omni parte probatis et suffultis; qua chirurgorum religiosa et anxiosa cura factum est, ut funestis abstinuerimus erroribus, qui e nimia festinatione nasci solent artique nostrae maximo sunt detrimento et dedecori.

Conditionem, in qua chirurgia apud nostrates versetur pensitantibus, esse dixi quo laetaremur; sed non desunt, ingenue enim dicam quod sentio, quibus doleamus, quae desideramus et exspectamus. In primis impedimentis, quibus chirurgi acri studio properantes retardantur, nominaverim institutionem clinicam in nostra patria nimis angustis finibus esse circumscriptam; nosocomia minoris momenti esse et ambitus, quam quae institutioni medicae plane sufficiant. Mutata et emendata institutione clinica opus esse quum peritiores quique concedant, tum vario modo varii conati sunt emendare quod vitiosum, mancum, ineptum esse clamaverunt omnes et fuerunt conquesti. Atque velim imo pectore omnes persentiscant, quantae haec res sit gravitatis. In institutione clinica nimirum tradenda, disciplinae medico-chirurgicae cardo est positus. Quo maiore exemplorum numero discentis augetur experientia et acuuntur oculi, eo confidentius sperare possumus fore ut artem, quo civium salutis et vitae prospicitur, rite, caute et circumspecte exerceat. Ubi sordet institutio clinica, ibi salutis civium minus bene prospectum et ab hac saltem parte non est provisum, ne quid respublica detrimenti capiat. Om-

nem omnino medicinae chirurgicaeque practicae conditionem ab institutione clinica, recte moderata, pendere confidenter affirmo. Etenim in hac quasi officina materies paratur et congeritur, unde practicae medicinae et chirurgiae aedificium extruatur; in clinicis artis praecepta, accurato examini subiecta, singulis casibus religiose adhibentur et adoptantur; in clinicis futuro medico occasio est oblata laborantis conditionem accurata ea cura observandi, qua opus est ad morbum bene dignoscendum; in clinicis complurium inter se comparandorum casuum, novorum remedium, quae ars suppeditavit, experiendorum fit potestas; in clinicis, quod vix minoris est momenti, post mortem in morbi causam et sedem licet inquirere. Clinica igitur institutio medicorum ut optima magistra, ita artis nostrae est nutrix et conservatrix.

Finem orationi impositurus fausta quaeque arti salutiferae, cui vitam dicavi, apprecor. Faxit Deus optimus maximus, ut nova via caute progredi nostrates pergant, ut eorum sagacitate, indefessa vigilantia et industria ad perfectionem in dies chirurgia propius accedat. Integram tum servabimus et augebimus gloriam, a nostris maioribus in hac quoque arte paratam; insignis tum locus Neerlandicis chirurgis iuxta Germanos, Franco-Gallos et Anglicos merito concedetur.

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

THEORY OF THE CONDUCT OF THE CONDUCTOR

